

Kriminalisztika

Bevezetés - Alapfogalmak és tudománytörténet

Péceli Ádám

Legfőbb Ügyészség

Terrorizmus, Pénzmosás és
Katonai Ügyek Főosztálya

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Órák időpontjai | témája | számonkérés módja

óra	időpontja	témája
1.	2024.03.06	bevezetés
2.	2024.03.13	a nyomozás fogalma
3.	2024.03.20	a bizonyítékok és felkutatásuk
4.	2024.03.27	nyomtan általános alapjai
5.	2024.04.03	daktiloszkópia
6.	2024.04.10	dolgozat I.
7.	2024.04.17	a bizonyítási eljárások taktikája
8.	2024.04.24	a kihallgatás taktikája
9.	2024.05.08	dolgozat II.
10.	2024.05.15	pótdolgozat, konzultáció

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Alapfogalmak, történet

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

A nyomozás helye, jelentősége

Büntetőeljárás kezdete – bizonyítás alapjai, **speciális ismeretek igénye:**

- a.) bcs. jellemzői [eszköz, módszer, motívum]
- b.) felderítés eszközei, módszerei
- c.) Lélektan-pszichológia [ld. még: kihallgatástaktika]

Kriminalisztika: bűnügyi nyomozástan - bűnügyi tudomány

ld. még: jogtudomány - anyagi és eljárásjog

ld. még társadalomtudomány – kriminológia

Kriminalisztika: **MÓDSZERTANI** tudomány

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztika fogalma:

bcs. felderítését elősegítő **taktikák, eszközök & módszerek** tudománya

Kapcsolat a b.e.-al, de NEM jogi aspektus, hanem a **bcs. mint egyedi jelenség**

Bizonyítékok, nyomok rögzítésének | értékelésének módszerei

Büntetőeljárás: ezek eljárásrendje, szabályai

Cél: a bcs. felderítés [+ megelőzés, megszakítás]

Tárgya: a bűncselekmény [felderítés szempontból]

A történeti tényállás felderítésének **technikái és taktikái**

Krimináltechnika | krimináltaktika

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztikai gyakorlat története | tudománytörténet:

- Szoros összefüggés: eljárásjog, anyagi jog, igazságszolgáltatás
- DE: elhanyagolt, mellőzött terület

Prof. Friedrich Geerds [D]:

- A kriminalisztika része a „**történeti kriminalisztika**” is: történeti kontextusban tanulmányozni a represszió | prevenció lehetőségeit
- **Magában foglalja:** bűnelkövetési formák vizsgálata | kriminalisztikai módszerek változása | bűnüldözés szervezetrendszerére | tech fejlődés, taktika fejlődése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Tudománytörténet | Prof. Friedrich Geerds [D]:

- A tudománytörténet 3 szakasza – NEM esik egybe a nyomozás történetével

1.) széttagoltság kora:

- bűncselekmények: köz & magánbűntettek (sértett maga a bűnüldöző)
- Nyomozók: inquirensok – gyakorlati tapasztalatok gyűjtése
- Bűnüldözés: nem állami monopólium – nem egységes – nincs tudományos koncepció

2.) módszerek konszolidálásának kora [XVII. sz.]

- Renvédelmi szervek, rendőrség megjelenése, fokozatos specializáció: bűnügyi rendőrségek
- Egységes munkamódszerek, kriminal. ismeretanyag összegzése, rendszerezése

3.) tudományosan megalapozott kriminalisztika kora [XIX.sz. felétől-végétől]

- Egységes bűnüldöző szervek Európa szerte, egységes állami bírászkodás
- Első nyomozástani munkák megjelenése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Tudománytörténet | kulturális háttér:

Társadalmi előzmények:

- **felvilágosodás** kora, emberi jogok, eljárásjogi alapelvek
- Szakítás a középkori módszerekkel – inkvizíció, kínvallatás VS **törvényesen szerzett bizonyítékok**
- Kötött bizonyítási rendszer VS **szabad bizonyítás**
- **Anyagi igazság** bizonyításának igénye – követelmény az ítékezésben
- **Terhelt:** büntetőeljárás tárgyából → annak alanyává lesz, **terhelti jogok**
- **Ipari forradalom**, természettudományok fejlődése – TECH háttér
- Nyomozás újabb & újabb módszerek „rendel meg”

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Tudománytörténet | kulturális háttér:

- Első említés, gondolatok: büntetőeljárás jogi irodalomban
- Kapcsolat a be.-al: bár tech-ra koncentrált, bizonyítás gyakorlati aspektusai – a **büntetőeljárás** határozza meg a **kereteit (szabályok)**
- Meghatározó munkák: ahol nagy hangsúlyt kap a **törvényes bizonyítás**
- Első nyomozás-tudományra utaló gondolatok 1820-1830-as évek
- **1838 Franz von Jagemann**: A bírósági vizsgálati tan kézikönyve
- Igény egy olyan tudományra, amely a bcs felderítésével foglalkozik
- Elvek, tapasztalatok, módszerek, eszközök, eljárások és szabályok
- **1893 Hans Gross**: Vizsgálóbírák kézikönyve – a modern kriminalisztika alapjai, önálló tudományág

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Tudománytörténet | kulturális háttér:

- **1900-1925 évek:** elmozdulás a technikai oldal felé – OKA?
- **Átalakuló bűnözés:** mennyiségi ÉS minőségi változások – összetettebb esetek
- **Szervezett bűnözés** megjelenése
- Fokozott igény **pártatlan és objektív** bizonyítási eszközökre -
- A büntetőeljárás **objektívizálódása**, tárgyi bizonyítékok meghatározó szerepe
- **PI: Bertillon** (párizsi rendőrség): nyilvántartási rendszer alapja a **testmérettan**
- Fordulópontok: bűnügyi **fényképészet, daktiloszkópia,**
- **Poligráf** – vallomás objektívizált ellenőrzése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Hazai tudománytörténet – XIX. század

- Eleinte: külföldi irodalom fordítása
- **1897 Hans Gross** műve alapján első hazai tankönyv, DE – előtte is:
- Egyes büntetőeljárás munkákban már krim. aspektusok
- **1804-1819: Stur József, Vuchetich Mátyás, Fayer László** művei
- **1912 tantárgy oktatása – Angyal Pál** – szemináriumként + intézet a tanszéken belül (kutatási, gyakorlati célokra)
- Egyetemen kívüli szaktanfolyamok, szaklapok megjelenése („Közbiztonság”)
- Átalakuló bűnözés: mennyiségi ÉS minőségi változások – összetettebb esetek
- Gyakorlati képzés: **Hacker Ervin (egri jogakadémia): 6000 dia**

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Hazai tudománytörténet – XX. század

- **II.VH után, Budapest** – szemléletváltás – gyakorlatiasabb megközelítés, előtérbe: történeti tá. – tvi tényállás – jogi minősítés hármasa
- **Prof. Kádár Miklós:** megjelenik az oktatásban a kr.pszichológia, pönológia, kriminalisztika
- **1961-től Viski László** oktatja, kabinet létrehozása, kutatómunka [ld. korábban Angyal]
- **1963-tól féléves kötelező tárgy, IV. év II. féléve, heti 2 óra ea | heti 2 gyakorlat, kollokvium**

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Hazai tudománytörténet – XX. század

- II.VH utáni **rendőrképzésben** is helyet kap
- **Kísérleti jellegű kriminalista képzés**, egyetlen évfolyam: 1953-54' Corvin Ottó Belügyi Szakiskola, másfél éves képzés
- **1948 Rendőr Akadémia** | **1971 RTF** tantervében is helyet kap
- Kutatások helye: **BM SZKI** [Bűnügyi Kutató és Szakértő Int.]

Intézményi feltételek

- először jellemzően **orvostudomány**, törvényszéki orvostan
- orvostudomány eljárásai + kriminalisztikai ismeretek ötvözése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Intézményi feltételek, intézménytörténet

- Magyarországon **1793-ban** már törvényszéki orvostani tanszék
- **XIX. század második fele:** Pest város rendőrsége, Bírósági Vegyészeti Intézet, „fekete könyv” – mint bűnügyi nyilvántartás [kihágási ügyek], egységes fővárosi államrendőrség, szolgálati szabályzat, nyilvántartások rendszerszintű kialakítása
- **1903** ujjnyomat nyilvántartás (elsőként a kontinensen!)
- **1909** bűnügyi nyt. országos hálózata
- **1950:** Bűnügyi Technikai Alosztály (BRFK): bűnügyi labor, technikusok képzése
- **1954** országos szakértői szervezet
- **1960** OKRI - igazságügyi szervezeten belül ! (Gödöny József)

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Intézményi feltételek, intézménytörténet

- **1992:** számítógépes szakértői rendszer kialakítása: info-átvitel a szakértői laborok között + összehangolt szakértői vizsgálat
- **ORFK BTO:** ujjnyomok digitális tárolása, automatikus azonosítása
- 1992 első automatikus ujjnyom | 1994 tenyérynym azonosítás
- Kriminalisztikai azonosítás újkeletű eszköze: **profilalkotás**
- **Pszichológiai** jellemzőkre következtetés – nyomok, elkövetés jellemzői alapján

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltechnika | krimináltaktika:

Kriminalisztika: Általános | Különös rész

Általános: kriminál-metodológia | technika | taktika | leplezett ált. | stratégia | statisztika

Különös: kriminálmetodika | leplezett eszközök különös szabályai
Egyszerűbben: technika-taktika-metodika

Krimináltechnika: tárgyi bizonyítékok rögzítése, gyűjtése, értékelése

Műszaki és természettudományok eredményeinek felhasználása

Eszközök fejlődése: [szem.az.] fénykép – daktiloszkópia - DNS

PRO: objektív, nem romlik és nem korrumpálható

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltechnika területei:

- Nyomtan – traszológia
- daktikoszkópia – bőrlécrendszer | fodorszál-mintázat vizsgálata személyazonosítás célból
- Fegyvertan
- írásszakértés
- okmányszakértés
- Kriminalisztikai | krimináltechnikai csapdák
- Bűnmegelőzési célú biztonságtechnika – kamerák, riasztók, beléptetőrendszerek

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltechnika területei:

- Fényképészet [helyszínrajz, videotechnika, animáció]
- Biológiai maradványok - haemogenetika [DNS]
- Szervetlen anyagmaradványok – morfológia [alaktan, mikroszkópos v.]
- Kábítószeres - Toxikológia & vegyészértői vizsgálat
- Kábítószeres – botanika [növényi egyedek biológiai vizsgálata]
- Igazságügyi orvostan – patológia
- Műszaki szakértői vizsgálat

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltaktika:

- Nyomozási | bizonyítási eljárások módszertana, intellektuális alapon való szervezése
- Ld. Be., csak nem jogi, hanem **tartalmi aspektus**
- Adatgyűjtés [OSINT], helyszíni kihallgatás
- Nyilvántartások, adatbázisok kezelés, adatok összekapcsolása
- Körözési tevékenység, rajtaütés | razzia
- Szemle, bizonyítási kísérlet, szembesítés,
- Házkutatás, motozás, lefoglalás
- kihallgatástaktika

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltaktika – spec. területei

Kriminálinformatika: informatikai ismeretek bűnmegelőzési | bűnüldözési célú felhasználása

- Bűnügyi nyilvántartások & szakértői rendszerek
- Bűncselekmény | bűnelkövetői analízis: spec informatikai rendszerek, adatbázisok, alkalmazások
- Ld. Határon átnyúló bűnözés, adat-összekapcsolás, információkezelés uniformizálása
- Crime-pattern analysis | Modus operandi: adatbázisok módszerek, profilok alapján

Kriminalisztikai cselekvéstan: megelőzés, felderítés céljából veszélyhelyzetek, gyanús jelenségek azonosítása

- Viselkedési mintákból való következtetések

Integrált intézkedések: bonyolult, összetett bűnözési formák ellen – több módszer összekapcsolása

- Bűnszervezetek, konspiráció,
- Gazdasági bűnelkövetés, pénzmosás
- Terrorizmussal szembeni fellépés
- Leplezett eszközök, TIGY

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztika további részei:

- **Kriminálstatisztika & stratégia:** bűnügyi adatok értékelése, elemzése
- Bűnözés tér- és időbeli megoszlása, ezek összefüggéseinek vizsgálata
- sorozatcselekmények, elkövetői profilok
- határterület a kriminológiával
- **Kriminálmotodika:** egyes bcs-típusok nyomozásának módszertana
- RÉSZBEN Id. Btk. Különös rész, de NEM teljesen
- Ld.: zsebelés, markecolás, gépjármű-feltörés, betörés,
- Ld. Be., csak nem jogi, hanem tartalmi aspektus
- NEM metodológia (az magával a tudományággal fogl., tárgya, helye, fogalma)

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztika jellemzői:

- Nyomozás során „él” (ld: „rendőrtudomány”)
- VS tágabb felfogásban: **tényállás megállapítás tudománya**
- Tényállás megállapítás folyamata: bizonyítékok – tények – tényállás
- Mérlegelés: [részben] azonos tények megállapítására alkalmas bizonyítékok közötti, megindokolt választás [elfogad-elvet]
- Kriminalisztika: bizonyítékok gyűjtése, rögzítése | értékelése, elemzése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltechnika:

- **Tárgyi információhordozókat** vizsgál (tárgyi bizonyítás)
- Tárgyi bizonyítékok keletkezése, létrejöttük törvényei (fizika, kémia)
- **Felkutatásuk, rögzítésük,**
- **Vizsgálatuk** – értékelés, elemzés

Módszerei:

- a.) más tudományokból – fizika, kémia, mérési eljárások
- b.) krimináltechnikai továbbfejlesztés: szerológia [testnedv vizsg.]
- c.) krimitech tudományok: ballisztika, nyomtan, daktiloszkópia
- **Megbízhatóság | törvényesség | méltóságot & testi épséget NEM sértő**

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltaktika:

- nyomozási cselekmények | bizonyítási eljárások végrehajtásának módját leíró **tételek, ajánlások összessége**
- Fontos eleme: **relevancia** – minek van jelentősége a bizonyítás szemp.
- **Személyi** aspektusok [v.ö. krimtech: tárgyi]
- Pl: hatóság tagjainak magatartása, célszemélyhez viszonyulás
- Bizonyítékszerzés sorrendje, felderítés szervezése - tervezése
- Elkövetést | leplezést lehetővé tevő okok, technikák feltárása
- (tanulj az elkövetőtől)

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Krimináltaktika:

- **Többszintű: 1.) egyes tevékenységek hatékony vh-a [kérdézetek – kihallgatás] 2.) nyomozási cselekményekre, intézkedésekre nézve adott ajánlások [szemle, felismertetés] 3.) operáció – több cselekményből álló művelet-együttes [körözés-koordin, forró nyom, rajtaütés több helyszínen]**
- **Követelmények: célirányos, hatékony | törvényes | tudományosan megalapozott**
- **Tudományos alapjai: pszichológia, szervezélmélet, prognosztika**

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminálmetodika:

- „szak-kriminalisztika”; „különös rész”: EGYES bcs. fajtákra fókuszált módszertani ismeretek

Bűnmegelőzési funkció:

- sértetté válás elkerülése,
- objektumvédelem,
- biztonságtechnika,
- csapdák kidolgozása
- kényszerintézkedések időzítése

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztikai azonosítás :

- **MINDENNEK** egyedi tulajdonságai vannak (megismételhetetlen & állandó)
- Tárgyak & személyek – kölcsönhatás tárggyal & személlyel →
- nyomot, lenyomatot | emléket hoz létre
- Lenyomat: **visszatükrözi** a nyomot hagyó tárgy | személy ismérveit
- **Egyirányú** (túlnyomóan): visszatükröződés – pld. cipőnyom
- **Kétirányú**: nyomkereszteződés – pld. két ruha | testfelület érintkezése
- **Tárgyi bizonyítékok**: mechanikai, vegyi, optikai, stb. változás
- **Személyi bizonyítás**: lenyomat a tudatban - emlék

Kriminalisztika

Bevezetés, alapfogalmak

Kriminalisztikai azonosítás :

- **Azonosító tárgy:** ami hordozza az azonosítandó lenyomatát | nyomát
- **Azonosítandó tárgy:** a nyomhordozón lévő lenyomat | nyom alapján egyedileg beazonosítható személy | tárgy
- **Minta:** nyomok sokasága | nagyméretű nyom

Mintavétel:

- a.) reprezentatív – rész ismérvei **EGYEZNEK** az egész ismérveivel
- b.) azonosítási – maga a minta lesz az azonosító - ld. próbálövés
- c.) keletkezése szerint: spontán - szabad | kísérleti - próba

Kriminológia

Bevezetés, alapfogalmak

Köszönöm a figyelmet!